



**ŽALIOSIOS ATEITIES SKATINIMAS PER UNIVERSITETINIUS
MIKROKREDENCIALUS**

Projekto numeris: 2022-1-BG01-KA220-HED-000085821

REZULTATAS 2.3



**Rekomenduojamų standartų sąrašas mikrokreditų
kursų kūrimui**

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikomos už jas atsakingomis.

Erasmus+ programa: KA 202 – Bendradarbiavimo partnerystės aukštajame moksle

Projekto numeris: 2022-1-BG01-KA220-HED-000085821

Dokumento aprašymas:	
Parengė	ASRO ir BDS
Darbo paketo Nr. ir pavadinimas	WP2
Pristatomo rezultato numeris ir pavadinimas	Rezultatas 2.3 – rekomenduojamų standartų mikrokreditų kursų kūrimui sąrašas
Skaidos lygis	PU
Tikslinė grupė	Visos suinteresuotos šalys
Susijęs su veikla	Pasirinkti standartai (tarptautiniai ir (arba) europiniai) j kuriuos būtina atsižvelgti toliau kuriant ir įgyvendinant mikrokreditų kursus visuose dalyvaujančiuose universitetuose
Kalba	Lietuvių

Autoriai ir benraatoriai	
BULGARIA	
BULGARSKI INSTITUT ZA STANDARTIZACIA /BDS/ - autorius	
ROMANIA	
ASOCIATIA DE STANDARDIZARE DIN ROMANIA /ASRO/ - autorius	

Turinys

● I. ĮVADAS	4
● II. Rekomenduojamų standartų sąrašas mikrokreditų kursų kūrimui	5
KURSAS: ŽIEDINĖS EKONOMIKOS VERSLO MODELIAI (BFU).....	5
KURSAS: ATSINAUJINANČIŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ ELEKTRONIKA IR RYŠIAI (BFU).....	7
KURSAS: ENERGETIKOS SISTEMŲ INŽINERIJĄ IR EKSPLOATAVIMAS (BFU).....	9
KURSAS: ANDRAGOGINĖS TECHNOLOGIJOS IR SAUGI APLINKA (MRU)	10
KURSAS: SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ IR KARJEROS VALDYMAS (MRU)	13
KURSAS: SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ DARBE SU ŠEIMA (MRU)	17
KURSAS: RIZIKOS VALDYMAS BIOEKONOMIKOJE (LSU).....	19
KURSAS: ANGLIES PĖDSAKO VERTINIMAS (LSU).....	22
KURSAS: BIOMASĖ IR GEROJI PRAKTIKA TVARKANT NUALINTAS IR SERTIFIKUOTAS ŽEMES (LSU).....	24
KURSAS: KOKYBĖS VADYBOS SISTEMOS (UPV)	29
KURSAS: APLINKOSAUGOS VADYBOS SISTEMOS (UPV).....	34
KURSAS: ATLIEKŲ TVARKYMAS IR PRAMONINĖS TARŠOS KONTROLĖ (UPV)	38

I. ĮVADAS

Šiame dokumente pateikiamas galutinis standartų, kurie bus toliau svarstomi rengiant mikrokreditų kursus pagal projekto "Žaliosios ateities skatinimas pasitelkiant universitetų mikrokreditus" (B-Green-ED) trečią rezultatų grupę (WP3), sąrašas. Galutinį standartų sąrašą atrinko ir rekomendavo projekte dalyvaujančios standartizacijos institucijos (BDS ir ASRO), remdamosi mokslinėmis sritimis ir kryptimis, skirtomis universitetinių mikrokreditų kursų, kuriais siekiama pagerinti besimokančiųjų kompetencijas ir įgūdžius, kad jie sėkmingai įsitrauktų į žaliąją ir tvariąją ekonomiką, kūrimui, kurios buvo nustatytos per baigiamąjį 2 darbo paketo etapą - mokslinius tyrimus.

BDS ir ASRO rekomendavo galutinai atrinkti ne daugiau kaip 5 pirminius standartus kiekvienai sričiai, kad juos būtų galima tinkamai aptarti mikrokreditų kurso metu. Jei pasirenkama daugiau nei 5 standartai, rekomenduojama kai kuriuos iš jų tik trumpai aprašyti arba naudoti kaip papildomą mokomąją / pasirenkamąją medžiagą. Universitetai sprendimą priėmė apklausę suinteresuotąsias šalis ir gavę BDS ir ASRO paramą.

II. Rekomenduojamų standartų sąrašas mikrokreditų kursų kūrimui

Siekiant palengvinti mikrokreditų kursų kūrimą (WP3), galutiniame standartų sąrašė pateikiama papildoma informacija, įskaitant kiekvieno standarto puslapių skaičių ir sudėtingumo lygį.

Sudėtingumo lygis apibrėžiamas taip:

Žemas (L) - nereikalauja išankstinių standartizacijos žinių

Vidutinis (M) - reikalauja tam tikrų standartizacijos žinių

Aukštas (H) - reikalauja gerų išankstinių standartizavimo žinių.

KURSAS: ŽIEDINĖS EKONOMIKOS VERSLO MODELIAI (BFU)									
	Standarto numeris	Standarto pavadinimas	Taikymo sritis	Europinis	Tarptautinis	Europinis ir tarptautinis	ICS kodas ir aprašymas	Sudėtingumo lygis	# puslapių anglų kalba
1.	CLC/TR 45550:2020	Su medžiagų efektyvumu susijusios apibrėžtys	Standartizavimo prašyme M/543 reikalaujama: "Parametrų ir metodų, susijusių su gaminių ilgaamžiškumo, atnaujinamumo ir galimybės juos taisyti, pakartotinai naudoti ir gaminti, apibrėžimas". Taigi ši techninė ataskaita "Su medžiagų efektyvumu susijusios apibrėžtys" sudarys bendrųjų terminų, vartojamų pagal M/543 parengtuose dokumentuose, rinkinį. Tokio rinkinio tikslas - pateikti bendrą pagrindinių terminų, vartojamų įvairiuose CEN-CENELEC TC10 parengtuose dokumentuose, apibrėžtį. Terminų ir apibrėžčių šaltinis gali būti įvairiose CEN-CENELEC TC10 darbo grupėse parengti dokumentai arba bet koks tekstas, į kurį	v			01.040.13 - Aplinka. Sveikatos apsauga. Sauga (Žodynai) 13.020.20 - Aplinkosaugos ekonomika. Tvarumas A-Nukrypimas (-ai)	L	20

			daroma nuoroda šiuose dokumentuose. Jei kelios to paties termino apibrėžtys nesutampa, šioje techninėje ataskaitoje rekomenduojama pasirinkti tinkamiausią apibrėžtį.						
2.	EN 45555:2019	Bendrieji su energija susijusių produktų perdirbamumo ir panaudojamumo vertinimo metodai.	Šiame Europos standarte (EN) pateikiama bendroji metodika: - Su energija susijusių gaminių perdirbamumo įvertinimas - Su energija susijusių gaminių panaudojamumo įvertinimas - Galimybės priėti prie tam tikrų su energija susijusių gaminių sudedamųjų dalių ar mazgų arba juos išimti, kad būtų lengviau juos perdirbti ar kitaip panaudoti, įvertinimas. - svarbiausių žaliavų, gautų iš su energija susijusių produktų, perdirbimo galimybių vertinimas. Šiame LT bus išsamiai aptartas perdirbamumas ir panaudojamumas horizontaliai, tarp produktų. Tačiau teisingai įvertinti galima tik konkretų gaminį, atsižvelgiant į specifinius konkrečios gaminių grupės parametrus. Šiame standarte bus apibrėžti tam tikri parametrai, į kuriuos galima atsižvelgti apskaičiuojant konkretaus gaminio perdirbimo ir panaudojamumo rodiklius.	√			13.020.20 - Aplinkosaugos ekonomika. Tvarumas	H	25
3.	EN ISO 14006:2020	Aplinkos apsaugos vadybos sistemos. Ekologinio projektavimo įtraukimo gairės (ISO 14006:2020).	Šiame dokumente pateikiamos gairės, padedančios organizacijoms kurti, dokumentuoti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat tobulinti ekologinio projektavimo valdymą kaip aplinkos apsaugos vadybos sistemos (AVS) dalį. Šis dokumentas skirtas naudoti organizacijoms, įdiegusioms EMS pagal ISO 14001, tačiau jis taip pat gali padėti integruoti ekologinį projektavimą naudojant kitas			√	03.100.70 - Valdymo sistemos 13.020.10 - Aplinkosaugos valdymas	M	32

			vadybos sistemas. Gairės taikomos bet kuriai organizacijai, nepriklausomai nuo jos tipo, dydžio ar teikiamo (-ų) produkto (-ų). Šis dokumentas taikomas su gaminiu susijusiems aplinkosauginiams aspektams ir veiklai, kurią organizacija gali kontroliuoti ir kuriai ji gali daryti įtaką. Šiame dokumente nenustatomi konkretūs aplinkosauginio veiksmingumo kriterijai.						
4.	EN 45554:2020	Bendrieji su energija susijusių gaminių remonto, pakartotinio naudojimo ir modernizavimo galimybių vertinimo metodai.	Šis standartas atitiks Standartizacijos prašyme M/543 nustatytus reikalavimus, nes jame apibrėžiami parametrai ir metodai, susiję su gebėjimo taisyti ir pakartotinai naudoti gaminius vertinimu; gebėjimo atnaujinti gaminius, išskyrus pakartotinę gamybą; gebėjimo priėti prie tam tikrų sudedamųjų dalių, eksploatacinių medžiagų ar mazgų arba juos išimti iš gaminių, kad būtų lengviau juos taisyti, pakartotinai naudoti ar atnaujinti, ir galiausiai apibrėžiami pakartotinio naudojimo rodikliai ar kriterijai.	√				M	30
KURSAS: ATSINAUJINANČIŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ ELEKTRONIKA IR RYŠIAI (BFU)									
1.	EN ISO/IEC 13273-2:2015	Energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinantys energijos išteklių. Bendroji tarptautinė terminija. 2 dalis.	ISO/IEC 13273-2:2015 pateikiamos atsinaujinančiųjų energijos išteklių teminės srities skersinės sąvokos ir jų apibrėžtys. Šis horizontalusis standartas visų pirma skirtas naudoti techniniams komitetams rengiant standartus pagal IEC 108 vadove nustatytus principus.			√	27.015 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija. Energijos vartojimo efektyvumas. Energijos taupymas apskritai	H	10

2.	EN ISO 50001:2018	Energijos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės.	Šiame dokumente nurodomi energijos vadybos sistemos (EnVS) sukūrimo, įdiegimo, priežiūros ir tobulinimo reikalavimai. Numatomas rezultatas - suteikti organizacijai galimybę laikytis sisteminio požiūrio siekiant nuolatinio energinio naudingumo ir EnMS gerinimo.			v	03.100.70 Paslaugos. Įmonės organizavimas, valdymas ir kokybė. administravimas. transportas Valdymo sistemos 27.015 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija Energijos vartojimo efektyvumas. Energijos taupymas apskritai	H	30
3.	EN IEC 62934:2021	Atsinaujinančiosios energijos gamybos integravimas į tinklą - Terminai ir apibrėžtys -	IEC 62934:2021 pateikia terminus ir apibrėžtis, susijusius su atsinaujinančiosios energijos gamybos integravimu į tinklą. Techniniai integravimo į tinklą klausimai daugiausia skirti problemoms, kylančioms dėl atsinaujinančiosios energijos gamybos naudojant kintamuosius šaltinius ir (arba) keitikliais pagrįstą technologiją, pavyzdžiui, vėjo energijos ir fotovoltinės energijos gamybos. Kai kurios atsinaujinančiosios energijos gamybos rūšys, pavyzdžiui, hidroenergija ir biomasės energija su santykinai nuolat prieinamu pirminės energijos šaltiniu ir besisukančiu generatoriumi, yra įprastiniai gamybos šaltiniai, todėl šiame dokumente neaprašomos.			v	29.02 Elektros inžinerija apskritai 27.01 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija apskritai 27.010 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija apskritai	H	38

KURSAS: ENERGETIKOS SISTEMŲ INŽINERIJA IR EKSPLOATAVIMAS (BFU)

1.	EN ISO 50001:2018	Energijos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės.	Šiame dokumente nurodomi energijos vadybos sistemos (EnVS) sukūrimo, įdiegimo, priežiūros ir tobulinimo reikalavimai. Numatomas rezultatas - suteikti organizacijai galimybę laikytis sisteminio požiūrio siekiant nuolatinio energinio naudingumo ir EnMS gerinimo.			v	03.100.70 Paslaugos. įmonės organizavimas, valdymas ir kokybė. administravimas. transportas Valdymo sistemos 27.015 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija Energijos vartojimo efektyvumas. Energijos taupymas apskritai	H	30
2.	EN IEC 62933-1:2018	Elektros energijos kaupimo (EES) sistemos. 1 dalis: Žodynas.	Apibrėžia terminus, taikomus elektros energijos kaupimo (EES) sistemoms, įskaitant terminus, reikalingus įrenginio parametrų, bandymų metodams, planavimo, įrengimo, saugos ir aplinkosaugos klausimams apibrėžti. Šis terminų dokumentas taikomas prie tinklo prijungtoms sistemoms, galinčioms išgauti elektros energiją iš elektros energijos sistemos, kaupti ją viduje ir tiekti elektros energiją į elektros energijos sistemą. EES sistemos įkrovimo ir iškrovimo etapas gali apimti energijos konversiją.			v	01.040.17 Terminologija. Metrologija ir matavimas. Fizikiniai reiškiniai	H	35

3.	EN ISO/IEC 13273-2:2015	Energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinantys energijos ištekliai. Bendroji tarptautinė terminija. 2 dalis.	ISO/IEC 13273-2:2015 pateikiamos atsinaujinančiųjų energijos išteklių teminės srities skersinės sąvokos ir jų apibrėžtys. Šis horizontalusis standartas visų pirma skirtas naudoti techniniams komitetams rengiant standartus pagal IEC 108 vadove nustatytus principus.			v	27.015 Energijos ir šilumos perdavimo inžinerija Energijos vartojimo efektyvumas. Energijos taupymas apskritai	H	10
KURSAS: ANDRAGOGINĖS TECHNOLOGIJOS IR SAUGI APLINKA (MRU)									
		Bendra informacija apie standartus ir standartizavimą						L	N/A
1.	EN ISO 56000:2021	Inovacijų vadyba. Pagrindai ir žodynas (ISO 56000:2020)	1.1 Šiame dokumente pateikiamas inovacijų vadybos ir jos sistemingo įgyvendinimo žodynas, pagrindinės sąvokos ir principai. Jis taikomas: a) organizacijoms, diegiančioms inovacijų vadybos sistemą arba atliekančioms inovacijų vadybos vertinimą; b) organizacijoms, kurios turi tobulinti savo gebėjimus veiksmingai valdyti inovacijų veiklą; c) naudotojams, klientams ir kitoms atitinkamoms suinteresuotosioms šalims (pvz., tiekėjams, partneriams, finansuojančioms organizacijoms, investuotojams, universitetams ir valdžios institucijoms), siekiantiems			v	01.040.03 - Žodynai - Paslaugos. Įmonės organizavimas, valdymas ir kokybė. Administravimas. Transportas. Sociologija 03.100.01 - Įmonių organizavimas ir valdymas apskritai	M	37

			<p>pasitikėjimo organizacijos inovaciniais gebėjimais;</p> <p>d) organizacijoms ir suinteresuotosioms šalims, siekiančioms pagerinti bendravimą bendrai suprantant inovacijų valdyje vartojamą žodyną;</p> <p>e) inovacijų valdymo ir inovacijų valdymo sistemų mokymo, vertinimo ar konsultavimo paslaugų teikėjai;</p> <p>f) inovacijų vadybos ir susijusių standartų kūrėjai.</p> <p>1.2. Šis dokumentas skirtas taikyti:</p> <p>a) visų tipų organizacijoms, neatsižvelgiant į jų tipą, sektorių, brandos lygį ar dydį;</p> <p>b) visų tipų inovacijoms, pavyzdžiui, produkto, paslaugos, proceso, modelio ir metodo, nuo laipsniškų iki radikalių;</p> <p>c) visų tipų metodus, pavyzdžiui, vidines ir atvirąsias inovacijas, naudotojų, rinkos, technologijų ir dizaino skatinamą inovacinę veiklą.</p> <p>Šiame dokumente nurodomi terminai ir apibrėžtys, taikomi visiems ISO/TC 279 parengtiems inovacijų vadybos ir inovacijų vadybos sistemos standartams</p>				03.100.40 - Įmonių organizavimas ir valdymas.		
2.	ISO 21001:2018	Švietimo organizacijos - Švietimo organizacijų valdymo sistemos - Reikalavimai ir naudojimo gairės	<p>ISO 21001:2018 nustato reikalavimus švietimo organizacijų vadybos sistemai (EOMS), kai tokia organizacija:</p> <p>a) turi įrodyti savo gebėjimą remti kompetencijos įgijimą ir tobulinimą mokant, mokantis ar atliekant mokslinius tyrimus;</p> <p>b) siekia didinti besimokančiųjų, kitų naudos gavėjų ir darbuotojų pasitenkinimą veiksmingai taikydama savo EOMS, įskaitant sistemos</p>		v		03.180 - Švietimas 03.100.70 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Valdymo sistemos	M	63

			<p>tobulinimo procesus ir atitikties besimokančiųjų ir kitų naudos gavėjų reikalavimams užtikrinimą. Visi ISO 21001:2018 reikalavimai yra bendrieji ir skirti taikyti bet kuriai organizacijai, kuri naudoja mokymo programą, kad padėtų ugdyti kompetenciją mokant, mokantis ar atliekant mokslinius tyrimus, neatsižvelgiant į mokymo, mokymosi ar mokslinių tyrimų tipą, dydį ar metodą. ISO 21001:2018 gali būti taikomas švietimo organizacijoms, esančioms didesnėse organizacijose, kurių pagrindinė veikla nėra švietimas, pavyzdžiui, profesinio mokymo skyriams. ISO 21001:2018 netaikomas organizacijoms, kurios tik gamina ar gamina švietimo produktus.</p>						
3.	EN ISO 14040:2006	Aplinkosaugos vadyba - Gyvavimo ciklo vertinimas - Principai ir sistema	<p>ISO 14040:2006 aprašomi gyvavimo ciklo vertinimo (GCA) principai ir sistema, įskaitant: GCA tikslo ir taikymo srities apibrėžimą, gyvavimo ciklo inventorinės analizės (GCI) etapą, gyvavimo ciklo poveikio vertinimo (LCIA) etapą, gyvavimo ciklo interpretavimo etapą, GCA ataskaitų rengimą ir kritinę peržiūrą, GCA apribojimus, GCA etapų tarpusavio ryšį, vertės pasirinkimo ir neprivalomų elementų naudojimo sąlygas.</p> <p>ISO 14040:2006 apima būvio ciklo vertinimo (GCA) tyrimus ir būvio ciklo inventorizacijos (GCI) tyrimus. Jame išsamiai neaprašomas LCA metodas ir nenurodomos atskirų LCA etapų metodikos.</p>			√	ICS : 13.020.10 Aplinkosaugos valdymas 13.020.60 Gaminio gyvavimo ciklai	M	20

			Nustatant tikslą ir taikymo sritį atsižvelgiama į numatomą LCA arba LCI rezultatų taikymą, tačiau pats taikymas nepatenka į šio tarptautinio standarto taikymo sritį.						
KURSAS: SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ IR KARJEROS VALDYMAS (MRU)									
		Bendra informacija apie standartus ir standartizavimą						L	N/A
1.	ISO 26000:2010 (and EN ISO 26000:2020)	Socialinės atsakomybės gairės (ISO 26000:2010)	ISO 26000:2010 pateikia gaires visų tipų organizacijoms, nepriklausomai nuo jų dydžio ar vietos, dėl sąvokų, terminų ir apibrėžimų, susijusių su socialine atsakomybe; socialinės atsakomybės pagrindus, tendencijas ir ypatumus; su socialine atsakomybe susijusius principus ir praktiką; pagrindinius socialinės atsakomybės dalykus ir klausimus; integruoti, įgyvendinti ir skatinti socialiai atsakingą elgesį visoje organizacijoje ir, pasitelkiant jos politiką ir praktiką, jos įtakos sferoje; suinteresuotųjų šalių nustatymas ir bendravimas su jomis; ir įsipareigojimų, veiklos rezultatų ir kitos su socialine atsakomybe susijusios informacijos perdavimą. ISO 26000:2010 skirtas padėti organizacijoms prisidėti prie darnaus vystymosi. Juo siekiama paskatinti jas neapsiriboti vien tik teisės aktų laikymusi, pripažįstant, kad teisės aktų			v	03.100.02 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Valdymas ir etika	M	106

			<p>laikymasis yra pagrindinė bet kurios organizacijos pareiga ir esminė jų socialinės atsakomybės dalis. Juo siekiama skatinti bendrą supratimą socialinės atsakomybės srityje ir papildyti kitas socialinės atsakomybės priemones ir iniciatyvas, o ne jas pakeisti.</p> <p>Taikant ISO 26000:2010 rekomenduojama, kad organizacija, laikydamasi tarptautinių elgesio normų, atsižvelgtų į visuomenės, aplinkosaugos, teisinių, kultūrinių, politinių ir organizacinių sąlygų įvairovę, taip pat į ekonominių sąlygų skirtumus.</p> <p>ISO 26000:2010 nėra vadybos sistemos standartas. Jis neskirtas ir nėra tinkamas sertifikavimo, reguliavimo ar sutartiniams tikslams. ISO 26000:2010 skirtas teikti organizacijoms gaires dėl socialinės atsakomybės ir gali būti naudojamas kaip viešosios politikos veiklos dalis.</p>						
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.	ISO 21500:2021	Projektų, programų ir portfelio valdymas - kontekstas ir sąvokos	<p>Šiame dokumente nurodomas organizacinis kontekstas ir pagrindinės projektų, programų ir portfelio valdymo koncepcijos. Jame taip pat pateikiamos rekomendacijos organizacijoms, kaip priimti arba tobulinti projektų, programų ir portfelio valdymą naudojant ISO/TC 258 parengtus standartus.</p> <p>Šis dokumentas taikomas daugumai organizacijų, įskaitant viešąsias ir privačias organizacijas, ir nepriklauso nuo organizacijos dydžio ir tipo. Jis taip pat taikomas bet kokiam projektui, programai ir portfeliui, neatsižvelgiant į jų sudėtingumą, dydį ar trukmę.</p> <p>Daugiau rekomendacijų dėl projektų, programų ir portfelių valdymo bei jų valdymo pateikta ISO 21502, ISO 21503, ISO 21504 ir ISO 21505 standartuose.</p>		v		03.100.40 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Moksliniai tyrimai ir plėtra	M	12
3.	ISO 31073:2022	Rizikos valdymas - Žodynas	<p>Šiame dokumente apibrėžiami bendrieji terminai, susiję su organizacijų patiriamos rizikos valdymu.</p>		v		ICS : 01.040.03 Paslaugos. Įmonės organizacija, valdymas ir kokybė. Administracija. Transportas. Sociologija. (Žodynai) 03.100.01 Įmonių organizavimas ir valdymas apskritai	M	10



4.	EN ISO 14001:2015	Aplinkos apsaugos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės (ISO 14001:2015)	<p>ISO 14001:2015 nustato reikalavimus aplinkos apsaugos vadybos sistemai, kurią organizacija gali naudoti siekdama pagerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą. ISO 14001:2015 skirtas naudoti organizacijoms, siekiančioms sistemingai valdyti savo aplinkosaugos įsipareigojimus, kurie prisideda prie aplinkosauginio tvarumo ramsčio. ISO 14001:2015 padeda organizacijai pasiekti numatytus aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatus, kurie suteikia vertę aplinkai, pačiai organizacijai ir suinteresuotosioms šalims. Vadovaujantis organizacijos aplinkos apsaugos politika, numatomi aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatai yra šie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aplinkosauginio veiksmingumo gerinimas; - atitikties įsipareigojimų vykdymas; - aplinkosaugos tikslų pasiekimas. <p>ISO 14001:2015 taikomas bet kuriai organizacijai, neatsižvelgiant į jos dydį, tipą ir pobūdį, ir taikomas jos veiklos, produktų ir paslaugų aplinkosauginiams aspektams, kuriuos, organizacijos manymu, ji gali kontroliuoti arba daryti įtaką, atsižvelgiant į gyvavimo ciklo perspektyvą. ISO 14001:2015 nenustato konkrečių aplinkosauginio veiksmingumo kriterijų. ISO 14001:2015 gali būti naudojamas visas arba jo dalis sistemingai tobulinant aplinkos apsaugos vadybą. Tačiau teiginiai apie atitiktį ISO 14001:2015 nėra priimtini, jei visi jo reikalavimai nėra įtraukti į organizacijos aplinkos</p>			X	<p>13.020.10 - Aplinkos apsauga- Aplinkos valdymas</p> <p>03.100.70 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Valdymo sistemos</p>	M	35
----	--------------------------	--	---	--	--	---	---	----------	-----------

			apsaugos vadybos sistemą ir vykdomi be išimčių.						
KURSAS: SOCIALINĖ ATSAKOMYBĖ DARBE SU ŠEIMA (MRU)									
		Bendra informacija apie standartus ir standartizavimą						L	N/A
1.	ISO 26000:2010 (and EN ISO 26000:2020)	Socialinės atsakomybės gairės (ISO 26000:2010)	ISO 26000:2010 pateikia gaires visų tipų organizacijoms, nepriklausomai nuo jų dydžio ar vietos, dėl sąvokų, terminų ir apibrėžimų, susijusių su socialine atsakomybe; socialinės atsakomybės pagrindus, tendencijas ir ypatumus; su socialine atsakomybe susijusius principus ir praktiką; pagrindinius socialinės atsakomybės dalykus ir klausimus; integruoti, įgyvendinti ir skatinti socialiai atsakingą elgesį visoje organizacijoje ir, pasitelkiant jos politiką ir praktiką, jos įtakos sferoje; suinteresuotųjų šalių nustatymas ir bendravimas su jomis; ir įsipareigojimų, veiklos rezultatų ir kitos su socialine atsakomybe susijusios informacijos perdavimą. ISO 26000:2010 skirtas padėti organizacijoms prisidėti prie darnaus vystymosi. Juo siekiama paskatinti jas neapsiriboti vien tik teisės aktų laikymusi, pripažįstant, kad teisės aktų laikymasis yra pagrindinė bet kurios organizacijos pareiga ir esminė jų			v	03.100.02 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Valdymas ir etika	M	106

			<p>socialinės atsakomybės dalis. Juo siekiama skatinti bendrą supratimą socialinės atsakomybės srityje ir papildyti kitas socialinės atsakomybės priemones ir iniciatyvas, o ne jas pakeisti.</p> <p>Taikant ISO 26000:2010 rekomenduojama, kad organizacija, laikydama tarptautinių elgesio normų, atsižvelgtų į visuomenės, aplinkosaugos, teisinių, kultūrinių, politinių ir organizacinių sąlygų įvairovę, taip pat į ekonominių sąlygų skirtumus.</p> <p>ISO 26000:2010 nėra vadybos sistemos standartas. Jis neskirtas ir nėra tinkamas sertifikavimo tikslams ar naudojimui pagal teisės aktus ar sutartis. ISO 26000:2010 skirtas teikti organizacijoms gaires dėl socialinės atsakomybės ir gali būti naudojamas kaip viešosios politikos veiklos dalis.</p>						
2.	IWA 34:2021	Moterų verslumas - pagrindinės apibrėžtys ir bendrieji kriterijai	<p>Šiame dokumente pateikiami bendri apibrėžimai, susiję su moterų verslumu, pavyzdžiui, moterų valdomų įmonių ir moterų vadovaujamų įmonių apibrėžimai. Šiame dokumente taip pat apibrėžiami moterų vadovaujami kooperatyvai ir moterų vadovaujamos neoficialios įmonės. Šios apibrėžtys gali būti naudojamos, pavyzdžiui, moterų ekonominio įgalinimo programose (pvz., viešųjų pirkimų ir prekybos programose) ir renkant tarptautiniu mastu palyginamus duomenis apie moterų verslumą (įskaitant poveikį vietai ir nacionalinei ekonomikai). Šiame dokumente taip pat pateikiami svarbių su šiomis apibrėžtimis susijusių veiksmų,</p>				ICS : 01.040.03 Paslaugos. Įmonės organizavimas, valdymas ir kokybė. Administravimas. Transportas. Sociologija. (Žodynai) 03.100.01 Įmonių organizavimas ir valdymas apskritai	L	16

			<p>tokių kaip nuosavybė, valdymas ir kontrolė, vertinimo kriterijai, taip pat nurodoma, kaip elgtis su investicijų sklaida.</p> <p>PASTABA Jei įmonės negalima suskirstyti į kategorijas pagal šiame dokumente pateiktas apibrėžtis, tai nebūtinai reiškia, kad įmonė priklauso vyrams arba yra valdoma vyrų.</p> <p>Šiame dokumente nepateikiama rekomendacijų, kaip inicijuoti apibrėžimais ir kriterijais pagrįstas programas, pavyzdžiui, dėl viešųjų pirkimų. Be to, šiame dokumente nenagrinėjami tokie klausimai, kaip, pavyzdžiui, kaip skatinti atitikties vertinimą.</p>						
KURSAS: RIZIKOS VALDYMAS BIOEKONOMIKOJE (LSU)									
1.	ISO 31000:2018	Rizikos valdymas - Gairės	<p>ISO 31000:2018 pateikia gaires, kaip valdyti riziką, su kuria susiduria organizacijos. Šių gairių taikymas gali būti pritaikytas bet kuriai organizacijai ir jos kontekstui.</p> <p>ISO 31000:2018 pateikia bendrą požiūrį į bet kokios rūšies rizikos valdymą ir nėra skirtas konkrečiai pramonės šakai ar sektoriui.</p> <p>ISO 31000:2018 gali būti naudojamas per visą organizacijos gyvavimo laikotarpį ir gali būti taikomas bet kokiais veiklais, įskaitant sprendimų priėmimą visais lygmenimis.</p>		v		ICS : 03.100.01 Įmonės organizavimas ir valdymas apskritai	M	16

2.	ISO 31073:2022	Rizikos valdymas - Žodynas	Šiame dokumente apibrėžiami bendrieji terminai, susiję su organizacijų patiriamos rizikos valdymu.		v		ICS : 01.040.03 Paslaugos. Įmonės organizavimas, valdymas ir kokybė. Administravimas. Transportas. Sociologija. (Žodynai) 03.100.01 Įmonių organizavimas ir valdymas apskritai	M	10
3.	IEC 31010:2019 (and EN IEC 31010:2019)	Rizikos valdymas - Rizikos vertinimo metodai	IEC 31010:2019 paskelbtas kaip dvigubo logotipo standartas kartu su ISO ir pateikia rekomendacijas dėl rizikos vertinimo metodų pasirinkimo ir taikymo įvairiose situacijose. Metodai naudojami siekiant padėti priimti sprendimus, kai esama neapibrėžtumo, suteikti informacijos apie konkrečią riziką ir kaip rizikos valdymo proceso dalis. Dokumente pateikiamos įvairių metodų santraukos ir nuorodos į kitus dokumentus, kuriuose metodai aprašyti išsamiau. Šis antrasis leidimas panaikina ir pakeičia 2009 m. paskelbtą pirmąjį leidimą. Šis leidimas yra techninė peržiūra. Šiame leidime, palyginti su ankstesniuoju leidimu, padaryti šie svarbūs techniniai pakeitimai: - išsamiau aprašytas metodų planavimo, įgyvendinimo, tikrinimo ir patvirtinimo procesas; - padidintas metodų skaičius ir taikymo sritis; - šiame standarte nebekartojamos sąvokos, įtrauktos į ISO			v	ICS : 03.100.01 Įmonės organizavimas ir valdymas apskritai	M	132

			31000. Reikšminiai žodžiai: neapibrėžtumas, rizikos valdymas						
4.	IWA 31:2020	Rizikos valdymas - ISO 31000 naudojimo vadybos sistemose gairės.	<p>Šiame dokumente pateikiamos ISO 31000 integravimo ir naudojimo gairės organizacijose, kurios yra įdiegusios vieną ar daugiau ISO ir IEC vadybos sistemų standartų (MSS) arba kurios nusprendė imtis projekto, kuriuo būtų įdiegtas vienas ar daugiau MSS, apimančių ISO 31000. Šiame dokumente paaiškinama, kaip ISO 31000 straipsniai susiję su MSS aukšto lygio struktūra (HLS).</p> <p>Šiame dokumente nepateikiamos vadybos sistemos įgyvendinimo gairės apskritai. Jame nenurodomi MSS reikalavimai. Jame nepateikiama ISO 31000 santrauka, tačiau, kaip paaiškinta pirmiau, jame pateikiama informacija, padedanti suprasti ISO 31000. Šio dokumento naudojimas nepanaikina būtinybės naudoti kitus standartus, skirtus konkrečioms rizikos aspektams nagrinėti.</p>		v		ICS : 03.100.01 Įmonės organizavimas ir valdymas apskritai	M	14
5.	EN ISO 22005:200 7	Atsekamumas pašarų ir maisto grandinėje - bendrieji principai ir pagrindiniai sistemos projektavimo ir įgyvendinimo reikalavimai	<p>ISO 22005:2007 pateikia pašarų ir maisto produktų atsekamumo sistemos projektavimo ir įgyvendinimo principus ir nustato pagrindinius reikalavimus. Jį gali taikyti organizacija, veikianti bet kuriame pašarų ir maisto grandinės etape.</p> <p>Jis turi būti pakankamai lankstus, kad pašarų ir maisto organizacijos galėtų pasiekti nustatytus tikslus.</p>			v	ICS : 67.040 Maisto produktai apskritai	H	8

			Atsekamumo sistema - tai techninė priemonė, padedanti organizacijai laikytis nustatytų tikslų, ir taikoma, kai reikia nustatyti produkto ar atitinkamų jo sudedamųjų dalių istoriją ar buvimo vietą.						
KURSAS: ANGLIES PĖDSAKO VERTINIMAS (LSU)									
1.	IWA 42:2022	Grynojo nulio gairės	<p>Šiame dokumente pateikiami pagrindiniai principai ir rekomendacijos, kad būtų galima taikyti bendrą, visuotinį požiūrį, kaip pasiekti nulinį grynąjį šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą derinant savanoriškas iniciatyvas ir priimant standartus, politiką bei nacionalinį ir tarptautinį reguliavimą.</p> <p>Šiame dokumente pateikiamos gairės, ką valdymo organizacijos ir kitos organizacijos gali padaryti, kad veiksmingai prisidėtų prie pasaulinių pastangų apriboti klimato atšilimą iki 1,5 °C, ne vėliau kaip 2050 m. pasiekdamos grynąjį nulį. Jame pateikiamos gairės dėl bendro ir teisingo indėlio ir pripažįstamos atskirų organizacijų galimybės prisidėti prie visuotinio nulinio grynojo nulio pasiekimo. Šis dokumentas, naudojamas kartu su taikomais moksliniais pagrindais būdais, yra gairės organizacijoms, siekiančioms nustatyti tvirtas klimato strategijas.</p>		v		ICS : 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga	H	37

2.	EN ISO 14067: 2018	Šiltnamio efekta sukeliančios dujos - Produktų anglies pėdsakas - Kiekybinio įvertinimo reikalavimai ir gairės	<p>Šiame dokumente nurodomi principai, reikalavimai ir gairės, kaip kiekybiškai įvertinti ir pateikti informaciją apie gaminio anglies pėdsaką (angl. CFP) pagal tarptautinius gyvavimo ciklo vertinimo (LCA) standartus (ISO 14040 ir ISO 14044).</p> <p>Taip pat nurodomi reikalavimai ir gairės, kaip kiekybiškai įvertinti dalinį PŠP. Šis dokumentas taikomas CFP tyrimams, kurių rezultatais grindžiamos įvairios taikomosios programos (žr. 4 punktą). Šiame dokumente nagrinėjama tik viena poveikio kategorija - klimato kaita. Anglies dioksido kompensavimas ir informacijos apie BŽP arba dalinį BŽP pateikimas nepatenka į šio dokumento taikymo sritį.</p> <p>Šiame dokumente nevertinami jokie socialiniai ar ekonominiai aspektai ar poveikis, taip pat jokie kiti aplinkosaugos aspektai ir su jais susijęs poveikis, galintys atsirasti dėl gaminio gyvavimo ciklo.</p>			v	ICS : 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga	H	46
3.	EN ISO 22526-1:2021	Plastmasės - Biologinių plastikų anglies ir aplinkosauginis pėdsakas. 1 dalis: Bendrieji principai	<p>Šiame dokumente nurodomi bendrieji principai ir sistemos ribos, susijusios su anglies ir aplinkosauginiu pėdsaku, kurį palieka bioplastiko gaminiai. Tai yra įvadas ir rekomendacinis dokumentas kitoms ISO 22526 serijos dalims.</p> <p>Šis dokumentas taikomas plastikiniais gaminiams ir plastikinėms medžiagoms, polimerinėms dervoms, kurių pagrindą sudaro bioskaidžios arba iškastinės sudedamosios dalys.</p>			v	ICS : 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga 83.080.01 Plastmasės apskritai	H	7

4.	EN ISO 14090:2019	Prisitaikymas prie klimato kaitos - principai, reikalavimai ir gairės	<p>Šiame dokumente nurodomi prisitaikymo prie klimato kaitos principai, reikalavimai ir gairės. Tai apima prisitaikymo prie klimato kaitos integravimą organizacijose arba tarp organizacijų, poveikio ir neapibrėžtumų supratimą ir tai, kaip tai gali būti naudojama sprendimams priimti. Šis dokumentas taikomas bet kuriai organizacijai, nepriklausomai nuo jos dydžio, tipo ir pobūdžio, pavyzdžiui, vietinei, regioninei, tarptautinei, verslo vienetams, konglomeratams, pramonės sektoriams, gamtos išteklių valdymo padaliniais.</p> <p>Šis dokumentas gali padėti rengti konkrečiam sektoriui, aspektui ar elementui skirtus prisitaikymo prie klimato kaitos standartus.</p>			v	13.020.40 - Aplinkos apsauga - Tarša, taršos kontrolė ir apsauga Įskaitant ekotoksikologiją ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą	M	16
5.	EN ISO 14091:2021	Prisitaikymas prie klimato kaitos - pažeidžiamumo, poveikio ir rizikos vertinimo gairės	<p>Šiame dokumente pateikiamos rizikos, susijusios su galimu klimato kaitos poveikiu, vertinimo gairės. Jame aprašoma, kaip suprasti pažeidžiamumą ir kaip parengti bei įgyvendinti patikimą rizikos vertinimą atsižvelgiant į klimato kaitą. Jį galima naudoti vertinant tiek esamą, tiek būsimą klimato kaitos riziką. Rizikos vertinimas pagal šį dokumentą suteikia pagrindą bet kurios organizacijos, nepriklausomai nuo jos dydžio, tipo ir pobūdžio, prisitaikymo prie klimato kaitos planavimui, įgyvendinimui, stebėsenai ir vertinimui.</p>			v	ICS : 13.020.30 Poveikio aplinkai vertinimas 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga	M	39

KURSAS: BIOMASĖ IR GEROJI PRAKTIKA TVARKANT NUALINTAS IR SERTIFIKUOTAS ŽEMES (LSU)

1.	EN ISO 17225- 1:2021	Kietasis biokuras	<p>Šiame dokumente nustatomos kuro kokybės klasės ir specifikacijos kietajam biokurui iš žaliavų ir perdirbtų medžiagų, gautų iš</p> <p>a) miškininkystės ir miškininkystės; b) žemės ūkio ir sodininkystės; c) akvakultūros.</p> <p>Chemiškai apdorotose medžiagose negali būti halogenintų organinių junginių ar sunkiųjų metalų, kurių kiekis viršija tipines pirminės žaliavos vertes (žr. B priedą) arba viršija tipines kilmės šalies vertes.</p> <p>PASTABA Žalios ir apdorotos medžiagos apima sumedėjusią, žolinę, vaisių, vandens biomasę ir biologiškai skaidžias pirmiau minėtų sektorių atliekas.</p> <p>NOMARINĖS NUORODOS: ISO 14780, Kietasis biokuras. ISO 16559, Kietasis biokuras. Terminija, apibrėžimai ir aprašymai ISO 16948, Kietasis biokuras. Bendrojo anglies, vandenilio ir azoto kiekio nustatymas ISO 16967, Kietasis biokuras. Pagrindinių elementų - Al, Ca, Fe, Mg, P, K, Si, Na ir Ti - kiekio nustatymas ISO 16968, Kietasis biokuras. Smulkiųjų elementų nustatymas ISO 16993, Kietasis biokuras. Analitinių rezultatų perskaičiavimas iš vieno pagrindo į kitą ISO 16994, Kietasis biokuras. Bendrojo sieros ir chloro kiekio nustatymas ISO 17827-1, Kietasis biokuras. Nesuslėgto kuro dalelių dydžio pasiskirstymo nustatymas. 1 dalis:</p>			v	ICS : 27.190 Biologiniai ir alternatyvūs energijos šaltiniai 75.160.40 Biokuras	H	63
----	-------------------------------------	--------------------------	---	--	--	---	--	---	----

			<p>Svyruojančio sieto metodas, naudojant sietus su 3,15 mm ir didesnėmis angomis ISO 17827-2, Kietasis biokuras. Nesuslėgto kuro dalelių dydžio pasiskirstymo nustatymas. 2 dalis. ISO 17828, Kietasis biokuras. Tūrinio tankio nustatymas</p> <p>ISO 17829, Kietasis biokuras. Granulių ilgio ir skersmens nustatymas</p> <p>ISO 17830, Kietasis biokuras. Išskaidytų granulių dalelių dydžio pasiskirstymas</p> <p>ISO 17831-1, Kietasis biokuras. Granulių ir briketų mechaninio patvarumo nustatymas. 1 dalis: Granulės</p> <p>ISO 17831-2, Kietasis biokuras. Granulių ir briketų mechaninio patvarumo nustatymas. 2 dalis.</p> <p>ISO 18122, Kietasis biokuras. Pelenų kiekio nustatymas.</p> <p>ISO 18123, Kietasis biokuras. Lakiųjų medžiagų kiekio nustatymas</p> <p>ISO 18125, Kietasis biokuras. Šilumingumo nustatymas</p> <p>ISO 18134-1, Kietasis biokuras - Drėgmės kiekio nustatymas - Sausas orkaitėje metodas - 1 dalis: Bendra drėgmė - Pamatinis metodas</p> <p>ISO 18134-2, Kietasis biokuras - Drėgmės kiekio nustatymas - Sausas orkaitėje metodas - 2 dalis: Bendra drėgmė - Supaprastintas metodas</p> <p>ISO 18135, Kietasis biokuras. Mėginių ėmimas.</p> <p>ISO 18847, Kietasis biokuras. Granulių ir briketų dalelių tankio nustatymas</p> <p>ISO 21945, Kietasis biokuras. Supaprastintas mėginių ėmimo metodas, taikomas nedidelėje skalėje</p>					
--	--	--	---	--	--	--	--	--

			ISO 21404, Kietasis biokuras. Pelenų lydymosi savybių nustatymas ISO 18846, Kietasis biokuras. Smulkiųjų dalelių kiekio nustatymas granulių kiekyje						
2.	ISO 17828:2015 (ir EN ISO 17828:2015)	Kietasis biokuras - Tūrinio tankio nustatymas	ISO 17828:2015 apibrėžia kietojo biokuro piltinio tankio nustatymo metodą naudojant standartinį matavimo indą. Šis metodas taikomas visiems pilstomiesiems kietiesiems biodegalams, kurių nominalusis viršaus dydis yra ne didesnis kaip 100 mm. Tūrinis tankis nėra absoliutus dydis, todėl, norint gauti palyginamuosius matavimo rezultatus, jo nustatymo sąlygos turi būti standartizuotos. PASTABA Kietojo biokuro tūrinis tankis gali kisti dėl kelių veiksnių, pavyzdžiui, vibracijos, smūgių, slėgio, biologinio skilimo, džiovavimo ir drėkinimo. Todėl išmatuotas tūrinis tankis gali skirtis nuo faktinių sąlygų transportuojant, sandėliuojant ar perkraunant.			v	ICS : 27.190 Biologiniai ir alternatyvūs energijos šaltiniai 75.160.40 Biokuras	H	8
3.	EN ISO 18135:2017	Kietasis biokuras - mėginių ėmimas	ISO 18135:2017 aprašomi mėginių ėmimo planų ir sertifikatų rengimo bei kietojo biokuro mėginių ėmimo metodai, pavyzdžiui, iš žaliavų auginimo vietos, gamybos įmonės, iš pristatomų prekių, pavyzdžiui, sunkvežimių krovinių, arba iš atsargų. Ji apima rankinius ir mechaninius metodus ir taikoma kietajam biokurui, kuris yra: - smulkioms (dalelių dydis iki maždaug 10 mm) ir taisyklingos formos kietosioms dalelėms, kurių mėginius galima paimti semtuvėliu arba vamzdžiu, pavyzdžiui,			v	ICS : 27.190 Biologiniai ir alternatyvūs energijos šaltiniai 75.160.40 Biokuras	H	58

			<p>pjuvenoms, alyvuogių kauliukams ir medienos granulėms;</p> <ul style="list-style-type: none"> - stambios arba netaisyklingos formos kietosios dalelės (dalelių dydis iki maždaug 200 mm), kurių mėginius galima imti šakute arba kastuvu, pavyzdžiui, medienos drožlės ir riešutų kevalai, miško liekanų drožlės ir šiaudai; - supresuotos medžiagos, pavyzdžiui, supresuoti šiaudai arba žolė; - dideli gabalai (didesnių nei 200 mm dalelių dydžio), kurie surenkami rankiniu arba automatiniu būdu; - augalinės atliekos, pluoštinės atliekos, susidaranti gaminant pirminę celiuliozę ir popierių iš nusausintos celiuliozės; - termiškai apdorotos ir sutankintos biomasės medžiagos; - apvalioji mediena. <p>ISO 18135:2017 netaikomas kietųjų biodegalų ore esančioms dulkėms. Šį dokumentą gali būti įmanoma naudoti kitam kietajam biokurui.</p> <p>Šiame dokumente aprašyti metodai gali būti naudojami, pavyzdžiui, kai reikia tirti mėginių drėgmės kiekį, peleningumą, šilumingumą, tūrinį tankį, patvarumą, dalelių dydžio pasiskirstymą, pelenų lydymosi savybes ir cheminę sudėtį.</p>						
4.	ISO 14055-1:2017	Aplinkosaugos valdymas. Gerosios praktikos, susijusios su kova su žemės degradacija ir	ISO 14055-1:2017 pateikiamos žemės tvarkymo gerosios praktikos, skirtos užkirsti kelią žemės degradacijai ir dykumėjimui arba juos sumažinti, nustatymo gairės. Ji neapima pakrančių pelkių valdymo.		v		ICS : 13.020.01 Aplinka ir aplinkos apsauga apskritai	M	31



		dykumėjimu, nustatymo gairės. 1 dalis: Gerosios praktikos sistema	ISO 14055-1:2017 apibrėžiama gerosios žemės tvarkymo praktikos nustatymo sistema, pagrįsta žemės degradaciją skatinančių veiksnių ir rizikos, susijusios su dabartine ir ankstesne praktika, vertinimu. Taip pat pateikiamos gerosios praktikos įgyvendinimo stebėsenos ir ataskaitų teikimo gairės. ISO 14055-1:2017 skirtas naudoti privataus ir viešojo sektoriaus organizacijoms, atsakingoms už žemės tvarkymą, ir leis organizacijai pranešti apie gerosios praktikos įgyvendinimą.						
5.	ISO/TR 14055-2:2022	Aplinkosaugos valdymas. Gerosios praktikos, susijusios su kova su žemės degradacija ir dykumėjimu, nustatymo gairės. 2 dalis.	Šiame dokumente pateikiami regioniniai žemės tvarkymo gerosios praktikos pavyzdžių tyrimai, kuriais siekiama užkirsti kelią žemės degradacijai ir dykumėjimui arba juos sumažinti, siekiant paremti ISO 14055-1:2017. Atvejų analizės pateikiamos siekiant palengvinti ISO 14055-1 taikymą įvairiose geografinėse ir vietos sąlygose. PASTABA Atvejų analizės pateikiamos kaip skirtingi gerosios praktikos taikymo būdai ir neužkerta kelio alternatyviems gerosios praktikos taikymo būdams pagal ISO 14055-1.		v		ICS : 13.020.01 Aplinka ir aplinkos apsauga apskritai	M	74
KURSAS: KOKYBĖS VADYBOS SISTEMOS (UPV)									
1.	ISO 9000:2015 (ir EN ISO 9000:2015)	Kokybės vadybos sistemos - pagrindai ir žodynas	ISO 9000:2015 aprašomos pagrindinės kokybės vadybos sąvokos ir principai, kurie universaliai taikomi: organizacijoms, siekiančioms tvarios sėkmės įgyvendinant kokybės vadybos sistemą; klientams, siekiantiems pasitikėti organizacijos gebėjimu nuolat teikti jų			v	ICS : 01.040.03 Paslaugos. Įmonės organizacija, valdymas ir kokybė. Administracija. Transportas.	M	51

			<p>reikalavimus atitinkančius produktus ir paslaugas; organizacijoms, siekiančioms pasitikėjimo savo tiekimo grandine, kad jų produktų ir paslaugų reikalavimai bus įvykdyti; organizacijoms ir suinteresuotoms šalims, siekiančioms pagerinti bendravimą bendrai suprantant kokybės vadybos srityje vartojamus žodžius; organizacijoms, atliekančioms atitikties vertinimą pagal ISO 9001 reikalavimus; mokymų, vertinimo ar konsultavimo kokybės vadybos srityje teikėjai; susijusių standartų rengėjai. ISO 9000:2015 nurodo terminus ir apibrėžtis, kurie taikomi visiems ISO/TC 176 parengtiems kokybės vadybos ir kokybės vadybos sistemų standartams.</p>				<p>Sociologija. (Žodynai) 03.120.10 Kokybės valdymas ir kokybės užtikrinimas</p>		
2.	<p>ISO 9001:2015 (ir EN ISO 9001:2015)</p>	<p>Kokybės vadybos sistemos - Reikalavimai</p>	<p>ISO 9001:2015 nustato reikalavimus kokybės vadybos sistemai, kai organizacija: a) turi įrodyti, kad sugeba nuolat teikti produktus ir paslaugas, atitinkančius klientų ir taikomus įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, ir b) siekia didinti klientų pasitenkinimą veiksmingai taikydama sistemą, įskaitant sistemos tobulinimo procesus ir atitikties klientų bei taikomiems įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimams užtikrinimą. Visi ISO 9001:2015 reikalavimai yra bendrieji ir skirti taikyti bet kuriai organizacijai, neatsižvelgiant į jos tipą, dydį ar teikiamus produktus ir paslaugas.</p>			v	<p>ICS : 03.100.70 Valdymo sistemos 03.120.10 Kokybės valdymas ir kokybės užtikrinimas</p>	M	29

3.	ISO 9004:2018 (EN ISO 9004:2018)	Kokybės vadyba - Organizacijos kokybė - Gairės, kaip pasiekti ilgalaikės sėkmės	<p>ISO 9004:2018 pateikiamos gairės, kaip padidinti organizacijos gebėjimą siekti ilgalaikės sėkmės. Šios gairės atitinka ISO 9000:2015 pateiktus kokybės vadybos principus.</p> <p>ISO 9004:2018 pateikiama savęs vertinimo priemonė, skirta peržiūrėti, koku mastu organizacija priėmė šiame dokumente pateiktas koncepcijas.</p> <p>ISO 9004:2018 taikomas bet kuriai organizacijai, neatsižvelgiant į jos dydį, tipą ir veiklą.</p>		v	ICS : 03.120.10 Kokybės valdymas ir kokybės užtikrinimas	M	59
4.	ISO 10006:2017	Kokybės valdymas - Projektų kokybės valdymo gairės	<p>ISO 10006:2017 pateikia kokybės vadybos taikymo projektuose gaires. Jis taikomas organizacijoms, dirbančioms su įvairaus sudėtingumo, mažais ar dideliais, trumpos ar ilgos trukmės projektais, nuo atskiro projekto iki programos ar projektų portfelio dalies, įvairiose aplinkose ir nepriklausomai nuo produkto (paslaugos) ar proceso rūšies, siekiant patenkinti projekto suinteresuotąsias šalis, diegiant kokybės vadybą projektuose. Dėl to gali prireikti šiek tiek pritaikyti gaires konkrečiam projektui.</p> <p>ISO 10006:2017 nėra pats projektų valdymo vadovas. Šiame dokumente pateikiamos gairės dėl kokybės projektų valdymo procesuose. Projektų valdymo ir susijusių procesų gairės pateiktos ISO 21500.</p> <p>ISO 10006:2017 nagrinėja ir "kokybės vadybos projektuose", ir "kokybės vadybos sistemų projektuose" sąvokas. Jos išskiriamos tuo, kad yra atskirai nagrinėjamos šiomis temomis ir punktais:</p>		v	ICS : 03.100.70 Valdymo sistemos 03.120.10 Kokybės valdymas ir kokybės užtikrinimas	M	34

			<p>- kokybės vadyba projektuose apima: kokybės vadybos sistemas projektuose (4 punktas); vadovybės atsakomybę projektuose (5 punktas); išteklių valdymą projektuose (6 punktas); produkto ir (arba) paslaugos realizavimą projektuose (7 punktas); matavimą, analizę ir tobulinimą projektuose (8 punktas);</p> <p>- kokybės vadybos sistemos projektuose apima: projekto charakteristikas (4.1 punktas); kokybės vadybos principus projektuose (4.2 punktas); projekto kokybės vadybos procesus (4.3 punktas) ir projekto kokybės planą (4.4 punktas).</p>						
5.	ISO 10007:2007	Kokybės valdymas - Konfigūracijos valdymo gairės	ISO 10007:2017 pateikiamos konfigūracijos valdymo naudojimo organizacijoje gairės. Jis taikomas produktų ir paslaugų palaikymui nuo koncepcijos iki utilizavimo.		v		ICS : 03.120.10 Kokybės valdymas ir kokybės užtikrinimas	M	10
6.	ISO 18091:2019	Kokybės vadyba - ISO 9001 taikymo vietos valdžios institucijose gairės	<p>Šis tarptautinis standartas nustato reikalavimus kokybės vadybos sistemai, kai organizacija:</p> <p>a) turi įrodyti, kad sugeba nuolat teikti produktus ir paslaugas, atitinkančius klientų ir taikomus įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus, ir</p> <p>b) siekia didinti klientų pasitenkinimą veiksmingai taikydama sistemą, įskaitant sistemos tobulinimo procesus ir atitikties klientų bei taikomiems įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimams užtikrinimą.</p> <p>Visi šio tarptautinio standarto reikalavimai yra bendrieji ir skirti taikyti bet kuriai organizacijai, neatsižvelgiant į jos tipą, dydį ar teikiamus produktus ir paslaugas.</p>		v		ICS : 03.160 Teisė. Administracija 03.100.70 Valdymo sistemos	M	73

			<p>1 PASTABA Šiame tarptautiniame standarte sąvokos "gaminys" arba "paslauga" taikomos tik gaminiams ir paslaugoms, skirtiems arba reikalingiems klientui.</p> <p>2 PASTABA Įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimai gali būti išreikšti kaip teisiniai reikalavimai.</p> <p>Šiame dokumente pateikiamos gairės vietos savivaldos institucijoms, kaip suprasti ir įgyvendinti kokybės vadybos sistemą, atitinkančią ISO 9001:2015 standarto reikalavimus, siekiant patenkinti savo klientų / piliečių ir visų kitų atitinkamų suinteresuotųjų šalių poreikius ir lūkesčius, nuosekliai teikiant jiems produktus ir paslaugas.</p> <p>Ji skatina atsakingai ir atsakingai įgyvendinti kokybės vadybos sistemą, visapusiškai taikant ISO 9001 standartą. Šiomis gairėmis nepapildomi, nekeičiami ir nemodifikuojami ISO 9001 reikalavimai.</p> <p>Jos taikomos visiems vietos valdžios procesams visais lygmenimis (t. y. strateginiu, taktiniu-vadybinu ir operatyviniu), kad sudarytų visapusišką kokybės vadybos sistemą, orientuotą į tai, kad vietos valdžia pasiektų savo tikslus. Visapusiškas šios sistemos pobūdis yra labai svarbus siekiant užtikrinti, kad visose vietos valdžios srityse būtų nustatytas tam tikras patikimumo lygis (t. y. procesų veiksmingumas).</p> <p>A priede, kaip pradinis šio dokumento naudotojų taškas, pateikiama diagnostinė metodika, pagal kurią vietos</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

			valdžios institucijos gali įvertinti savo procesų ir produktų bei paslaugų apimtį ir brandą. B priede pateikiami procesai, būtini patikimiems produktams ir paslaugoms klientams (piliečiams) teikti.						
KURSAS: APLINKOSAUGOS VADYBOS SISTEMOS (UPV)									
1.	ISO 14001:2015 (ir EN ISO 14001:2015)	Aplinkos apsaugos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės	ISO 14001:2015 nustato reikalavimus aplinkos apsaugos vadybos sistemai, kurią organizacija gali naudoti siekdama pagerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą. ISO 14001:2015 skirtas naudoti organizacijoms, siekiančioms sistemingai valdyti savo aplinkosaugos įsipareigojimus, kurie prisideda prie aplinkosauginio tvarumo ramsčio. ISO 14001:2015 padeda organizacijai pasiekti numatytus aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatus, kurie suteikia vertę aplinkai, pačiai organizacijai ir suinteresuotosioms šalims. Vadovaujantis organizacijos aplinkos apsaugos politika, numatomi aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatai yra šie: - aplinkosauginio veiksmingumo gerinimas; - atitikties įsipareigojimų vykdymas; - aplinkosaugos tikslų pasiekimas. ISO 14001:2015 taikomas bet kuriai organizacijai, nepriklausomai nuo jos dydžio, tipo ir pobūdžio, ir taikomas jos veiklos, produktų ir paslaugų aplinkosauginiams aspektams, kuriuos, organizacijos manymu, ji gali kontroliuoti arba daryti įtaką, atsižvelgiant į gyvavimo ciklo			v	13.020.10 - Aplinkos apsauga- Aplinkos valdymas 03.100.70 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Valdymo sistemos	M	35

			<p>perspektyvą. ISO 14001:2015 nenustato konkrečių aplinkosauginio veiksmingumo kriterijų. ISO 14001:2015 gali būti naudojamas visas arba jo dalis sistemingai tobulinant aplinkos apsaugos vadybą. Tačiau teiginiai apie atitiktį ISO 14001:2015 nėra priimtini, jei visi jo reikalavimai nėra įtraukti į organizacijos aplinkos apsaugos vadybos sistemą ir vykdomi be išimčių.</p>						
2.	<p>ISO 14004:2016 (ir EN ISO 14004:2016)</p>	<p>Aplinkosaugos vadybos sistemos - Bendrosios įgyvendinimo gairės</p>	<p>ISO 14004:2016 pateikia gaires organizacijai dėl tvirtos, patikimos ir patikimos aplinkos apsaugos vadybos sistemos sukūrimo, įdiegimo, palaikymo ir tobulinimo. Pateiktos gairės skirtos organizacijai, siekiančiai sistemingai valdyti savo aplinkosaugos įsipareigojimus, kurie prisideda prie aplinkosauginio tvarumo ramsčio. Šis tarptautinis standartas padeda organizacijai pasiekti numatytus aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatus, kurie suteikia vertę aplinkai, pačiai organizacijai ir suinteresuotosioms šalims. Vadovaujantis organizacijos aplinkos apsaugos politika, numatomi aplinkos apsaugos vadybos sistemos rezultatai yra šie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aplinkosauginio veiksmingumo gerinimas; - atitikties įsipareigojimų vykdymas; - aplinkosaugos tikslų pasiekimas. <p>Šiame tarptautiniame standarte pateiktos rekomendacijos gali padėti organizacijai pagerinti jos aplinkosauginį veiksmingumą ir leidžia aplinkos</p>			v	<p>13.020.10 - Aplinkos apsauga - Aplinkos apsaugos vadyba</p> <p>03.100.70 - Įmonės organizavimas ir valdymas - Vadybos sistemos</p>	M	59

			<p>apsaugos vadybos sistemos elementus integruoti į pagrindinius verslo procesus. PASTABA Nors aplinkos apsaugos vadybos sistema nėra skirta profesinės sveikatos ir saugos klausimams tvarkyti, jie gali būti įtraukti, kai organizacija siekia įdiegti integruotą aplinkos apsaugos ir profesinės sveikatos ir saugos vadybos sistemą.</p> <p>ISO 14004:2016 taikomas bet kuriai organizacijai, neatsižvelgiant į jos dydį, tipą ir pobūdį, ir taikomas jos veiklos, produktų ir paslaugų aplinkosauginiams aspektams, kuriuos, organizacijos manymu, ji gali kontroliuoti arba kuriems gali daryti įtaką, atsižvelgiant į gyvavimo ciklo perspektyvą.</p> <p>Šiame tarptautiniame standarte pateiktos rekomendacijos gali būti naudojamos visos arba iš dalies, siekiant sistemingai tobulinti aplinkos apsaugos vadybą. Jame pateikiami papildomi sąvokų ir reikalavimų paaiškinimai.</p> <p>Nors šiame tarptautiniame standarte pateiktos rekomendacijos atitinka ISO 14001 aplinkos apsaugos vadybos sistemos modelį, jomis nesiekama aiškinti ISO 14001 reikalavimų.</p>						
3.	ISO 14006:2020 (ir EN ISO 14006:2020)	Aplinkosaugos vadybos sistemos - Ekologinio projektavimo įtraukimo gairės	<p>Šiame dokumente pateikiamos gairės, padedančios organizacijoms kurti, dokumentuoti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat tobulinti ekologinio projektavimo valdymą kaip aplinkos apsaugos vadybos sistemos (AVS) dalį. Šis dokumentas skirtas naudoti organizacijoms, įdiegusioms aplinkosaugos vadybos sistemą pagal ISO 14001, tačiau jis taip pat gali padėti integruoti ekologinį</p>			v	03.100.70 - Vadybos sistemos 13.020.10 - Aplinkosaugos vadyba	M	30

			projektavimą naudojant kitas vadybos sistemas. Gairės taikomos bet kuriai organizacijai, nepriklausomai nuo jos tipo, dydžio ar teikiamo (-ų) produkto (-ų). Šis dokumentas taikomas su gaminiu susijusiems aplinkosauginiams aspektams ir veiklai, kurią organizacija gali kontroliuoti ir kuriai ji gali daryti įtaką. Šiame dokumente nenustatomi konkretūs aplinkosauginio veiksmingumo kriterijai.						
4.	ISO 14031:2021 (ir EN ISO 14031:2021)	Aplinkos apsaugos vadyba - Aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas - Gairės	ISO 14031:2013 pateikia gaires dėl aplinkosauginio veiksmingumo vertinimo (AAV) rengimo ir naudojimo organizacijoje. Jis taikomas visoms organizacijoms, nepriklausomai nuo jų tipo, dydžio, vietos ir sudėtingumo. ISO 14031:2013 nenustato aplinkosauginio veiksmingumo lygių. ISO 14031:2013 gairės gali būti naudojamos siekiant paremti pačios organizacijos požiūrį į EPE, įskaitant įsipareigojimus laikytis teisinių ir kitų reikalavimų, taršos prevenciją ir nuolatinį gerinimą.			v	ICS : 13.020.10 Aplinkosaugos vadyba	M	38
5.	ISO 14040:2006 (ir EN ISO 14040:2006)	Aplinkosaugos vadyba - Gyvavimo ciklo vertinimas - Principai ir sistema	ISO 14040:2006 aprašomi gyvavimo ciklo vertinimo (GCA) principai ir sistema, įskaitant: GCA tikslo ir taikymo srities apibrėžimą, gyvavimo ciklo inventorinės analizės (GCI) etapą, gyvavimo ciklo poveikio vertinimo (LCIA) etapą, gyvavimo ciklo interpretavimo etapą, GCA ataskaitų rengimą ir kritinę peržiūrą, GCA apribojimus, GCA etapų tarpusavio ryšį, vertės pasirinkimo ir neprivalomų elementų naudojimo sąlygas. ISO 14040:2006 apima būvio ciklo vertinimo (GCA) tyrimus ir būvio			v	13.020.10 - Aplinkosaugos valdymas 13.020.60 - Gaminio gyvavimo ciklai	M	38

			ciklo inventorizacijos (GCI) tyrimus. Jame išsamiai neaprašomas LCA metodas ir nenurodomos atskirų LCA etapų metodikos. Nustatant tikslą ir taikymo sritį atsižvelgiama į numatomą LCA arba LCI rezultatų taikymą, tačiau pats taikymas nepatenka į šio tarptautinio standarto taikymo sritį.						
6.	ISO 14044:2006 (and EN ISO 14044:2006)	Aplinkosaugos vadyba - Gyvavimo ciklo vertinimas - Reikalavimai ir gairės	ISO 14044:2006 apibrėžia reikalavimus ir pateikia gyvavimo ciklo vertinimo (GCA) gaires, įskaitant: GCA tikslo ir taikymo srities apibrėžimą, gyvavimo ciklo inventorinės analizės (GCI) etapą, gyvavimo ciklo poveikio vertinimo (GCSV) etapą, gyvavimo ciklo interpretavimo etapą, GCA ataskaitų rengimą ir kritinę peržiūrą, GCA apribojimus, GCA etapų tarpusavio ryšį, vertės pasirinkimo ir neprivalomų elementų naudojimo sąlygas. ISO 14044:2006 apima būvio ciklo vertinimo (LCA) tyrimus ir būvio ciklo inventorizacijos (LCI) tyrimus.			v	13.020.10 - Aplinkosaugos vadyba 13.020.60 - Gaminio gyvavimo ciklas	M	46
KURSAS: ATLIEKŲ TVARKYMAS IR PRAMONINĖS TARŠOS KONTROLĖ (UPV)									
1.	ISO 24161:2022	Atliekų surinkimo ir transportavimo valdymas - Žodynas	Šiame dokumente apibrėžiami terminai, kurie dažniausiai vartojami atliekų surinkimo ir transportavimo valdymo srityje. Juo siekiama suderinti su tarptautiniu mastu vartojama terminija.			v	ICS : 01.040.13 Aplinka. Sveikatos apsauga. Sauga (Žodynai) 13.030.01 Atliekos apskritai	L	15

2.	ISO 15270:2008	Plastiko atliekų naudojimo ir perdirbimo gairės	ISO 15270:2008 pateikia gaires, kaip rengti standartus ir specifikacijas, apimančias plastikų atliekų panaudojimą, įskaitant perdirbimą. Standarte nustatomos įvairios plastiko atliekų, susidarančių iki vartojimo ir po vartojimo, panaudojimo galimybės. Jame taip pat nustatomi kokybės reikalavimai, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama visuose panaudojimo proceso etapuose, ir pateikiamos bendrosios rekomendacijos, kurias reikėtų įtraukti į medžiagų standartus, bandymų standartus ir gaminių specifikacijas. Todėl standarte pateikti proceso etapai, reikalavimai, rekomendacijos ir terminija yra bendro pobūdžio.		v		ICS : 13.030.50 Antrinis perdirbimas 83.080.01 Plastmasės apskritai	M	14
3.	ISO 18601:2013	Pakuotė ir aplinka - bendrieji principai	ISO 18601:2013 nustato reikalavimus ir procedūras kitiems šios serijos tarptautiniams pakuočių ir aplinkos standartams: ISO 18602, ISO 18603, ISO 18604, ISO 18605 ir ISO 18606. Jis taikomas tiekėjui, atsakingam už pakuočių ar supakuotų prekių pateikimą rinkai.		v		ICS : 55.020 Bendrasis prekių pakavimas ir platinimas 13.020.01 Bendroji aplinka ir aplinkos apsauga	M	9
4.	ISO 18602:2013	Pakuotė ir aplinka - Tvarkymas ir saugojimas	ISO 18602:2013 nustato reikalavimus ir pakuočių vertinimo procedūrą, siekiant užtikrinti, kad jų medžiaginio turinio svoris ar tūris būtų optimizuotas atsižvelgiant į pakuotės funkcijas. Tai yra viena iš kelių pakuočių poveikio aplinkai mažinimo galimybių. Jame taip pat pateikiamos metodikos ir procedūros		v		ICS : 55.020 Bendrasis prekių pakavimas ir platinimas 13.020.01 Bendroji aplinkosauga ir aplinkos apsauga	H	27

			<p>aplinkai pavojingų medžiagų ar mišinių kiekiui nustatyti ir sumažinti iki minimumo, ir keturių sunkiųjų metalų (švino, kadmio, gyvsidabrio, šešiavalenčio chromo) kiekio pakuotėse nustatymas. Pakuotės projektavimo procesas, įskaitant medžiagų parinkimą, nėra ISO 18602:2013 dalis. ISO 18602:2013 taikymo procedūra pateikta ISO 18601.</p>						
5.	ISO 14064-1:2018 (ir EN ISO 14064-1:2019)	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos. 1 dalis. Išmetamų ir pašalinamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekybinio įvertinimo ir ataskaitų teikimo organizacijos lygmeniu specifikacija su gairėmis	<p>Šiame dokumente nurodomi principai ir reikalavimai, taikomi organizacijos lygmeniu nustatant šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekybinę išraišką ir jų pašalinimą bei teikiant ataskaitas. Jame pateikiami organizacijos ŠESD inventoriaus projektavimo, rengimo, valdymo, ataskaitų teikimo ir tikrinimo reikalavimai. ISO 14064 serija yra neutrali ŠESD programos atžvilgiu. Jei taikoma ŠESD programa, tos ŠESD programos reikalavimai papildo ISO 14064 serijos reikalavimus.</p>			v	ICS : 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga	H	47
6.	ISO 14064-2:2019 (ir EN ISO 14064-2:2019)	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos. 2 dalis. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo ar šalinimo didinimo kiekybinio įvertinimo, stebėsenos ir	<p>Šiame dokumente nustatomi principai ir reikalavimai bei pateikiamos projekto lygmens gairės dėl veiklos, kuria siekiama sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimą arba pagerinti jų šalinimą, kiekybinio įvertinimo, stebėsenos ir ataskaitų teikimo. Jame pateikiami ŠESD projekto planavimo, ŠESD šaltinių, absorbentų ir rezervuarų (SSR), susijusių su projektu ir baziniu scenarijumi, nustatymo ir atrankos, stebėsenos, kiekybinio</p>			v	ICS : 13.020.40 Tarša, taršos kontrolė ir apsauga	M	26



		ataskaitų teikimo projekto lygmeniu gairės	<p>vertinimo, dokumentavimo ir ataskaitų apie ŠESD projekto rezultatus teikimo bei duomenų kokybės valdymo reikalavimai.</p> <p>ISO 14060 standartų šeima yra neutrali ŠESD programos atžvilgiu. Jei taikoma ŠESD programa, tos ŠESD programos reikalavimai papildo ISO 14060 standartų šeimos reikalavimus.</p>						
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--